

Slimību profilakses un kontroles centrs

Difterija

Difterija ir joprojām sastopama ļoti lipīga un dzīvībai bīstama infekcijas slimība, ko ierosina difterijas baktērija (*Corynebacterium diphtheriae*).

Difterijai raksturīga plēvju veidošanās uz gļotādām (tā saucamā „kakla aizaugšana”) un ādas, kā arī toksisks sirds muskuļa, nervu sistēmas, nieru un citu orgānu bojājums un organisma smaga vispārēja saindēšanās.

Ja cilvēks savlaicīgi nevēršas pēc medicīniskās palīdzības vai slimības ārstēšana tiek uzsākta pārāk vēlu, difterija rada nopietnas veselības problēmas, invaliditāti, bet smagākos gadījumos var beigties ar nāvi.

No saslimšanas ar difteriju pasargā tikai vakcinācija pret difteriju!

Kas ir difterija?

Difterija ir lipīga un dzīvībai bīstama infekcijas slimība, kas izplatās gaisa pilienu ceļā. Tas nozīmē, ka ar difteriju var inficēties, ieelpojot sīkus pilienus, kurus izplata inficētā persona, runājot, klepojot vai šķaudot. Ar difteriju var inficēties arī saskaroties ar priekšmetiem, sadzīves piederumiem, uz kuriem ir infekcijasizraisītājs.

Pret difteriju nevakcinēti cilvēki

Kas var saslimt ar difteriju?

Kas ir revakcinācija?

Revakcinācija ir atkārtota vakcinācija. Ik pēc 10 gadiem ir nepieciešams veikt revakcināciju (atsevišķām riska grupām atkarībā no inficēšanas riska vakcinācija jāveic ik pēc 5 gadiem, to iespējams noskaidrot pie sava ģimenes ārsta).

Difterijas vakcīna nesatur dzīvas baktērijas un **nevar izraisīt saslimšanu ar difteriju.**

Uzzini savu vakcinācijas statusu pie sava ģimenes ārsta un saņem valsts apmaksātu vakcināciju pret difteriju!

Informācija par Veselības ministrijas un Slimību profilakses un kontroles centra kampaņu "**Pasargāts, jo vakcinēts**"

Inficēšanās

Difterijas infekcijas avots var būt gan ar difteriju slims cilvēks, gan arī vesels cilvēks, kurš neslimo ar difteriju, bet ir difterijas baktērijas nēsātājs.

Visbiežāk cilvēka organismā difterijas nūjiņas nokļūst caur mandelēm, rīkles un deguna gļotādu. Ar difteriju var inficēties ieelpojot gaisu, kas satur mikroskopiskus pilienus ar baktērijām, kuras runājot, klepojot vai šķaudot izplata difterijas slimnieks vai baktēriju nēsātājs.

Tādā veidā var inficēties darbavietā, veikalā, sabiedriskā transportā, kafejnīcā, klubā, kinoteātrī, u.c. sabiedriskās vietās.

Visbiežāk ar difterijas nūjiņu tiek inficēti elpceļi, retāk – dzimumorgānu gļotāda, acu gļotāda un āda. Nonākot uz vienas no augstāk minētājām vietām, mikroorganisms tur sāk vairoties un izdalīt toksīnus.

Ar difteriju var saslimt:

- pret difteriju vispār nevakcinēti cilvēki, no tiem visuzņēmīgākie ir nevakcinēti;
- bērni līdz 10 gadu vecumam;
- cilvēki, kuriem kopš pēdējās potēšanās pagājuši vairāk nekā 10 gadi;

- cilvēki, kas sadzīvē neievēro personisko higiēnu.

Ar difteriju var saslimt jebkurā gadalaikā, cilvēki slimo pat gada siltajos mēnešos. Tas izskaidrojams ar to, ka vasarā cilvēki biežāk dodas atvaļinājumā, satiekas cits ar citu.

Atcerieties, ka ar difteriju inficēties var vienā acumirkļī. Tomēr visbiežāk ar difteriju slimo aukstajos gada mēnešos – ziemā, rudenī, pavasarī.

Difterijas pazīmes

Slimības inkubācijas periods ir no 2 līdz 5 dienām, bet dažos gadījumos tas var būt pat līdz 10 dienām.

Dažkārt slimības sākumā var novērot nedaudz paaugstinātu temperatūru, nespēku, svīšanu. Šie simptomi pakāpeniski progresē, un attīstās difterijai raksturīgās pazīmes:

- vispārējs savārgums;
- temperatūras paaugstināšanās;
- kakla sāpes, apsārtums, tūska, rīšanas grūtības;
- uz mandelēm parādās netīri pelēks aplikums, kas var izplatīties pa visu rīkli. Aplikums ir biezs, ādai līdzīgs, bāli pelēcīgā krāsā;
- maziem bērniem aplikums var sākties no balsenes, šādā gadījumā rodas klepus, balss aizsmakums un apgrūtināta elpošana;
- iespējamas arī galvassāpes un apetītes zudums.

Vienlaicīgi ar citām pazīmēm difterijas toksīni uzsūcas asinīs un ar asins plūsmu izplatās pa visu organismu. Tie iedarbojas toksiski uz sirds muskuli, radot muskuļu iekaisumu jeb miokardītu; skar nervu sistēmu, bojājot nervu šķiedras, kā arī rada nieru, aknu un virsnieru audu bojāeju jeb nekrozi.

Ja cilvēkam tiek konstatētas jebkuras difterijai raksturīgās pazīmes, viņš nekavējoties ir jāievieto slimnīcā, jāizolē un jāuzsāk specifiskā ārstēšana, t.sk. ar pret-difterijas antitoksisko serumu!

Ja novērojat difterijas simptomus, nekavējoties sazinaties ar savu ģimenes ārstu. Informācija par ģimenes ārstiem, kuri strādā primārajā veselības aprūpē, valsts sistēmā, un reģistrē pacientus pieejama **Nacionālā veselības dienesta mājaslapā**.

Ārstēšana

Pats svarīgākais ir savlaicīgi ievadīt pret-difterijas antitoksisko serumu. Tas mazina bīstamas komplikācijas vai pasargā no tām, kā arī nereti glābj dzīvību.

Difterijas ārstēšanā izmanto antibakteriālos līdzekļus. Jāārstē arī visi difterijas baciļu nēsātāji. Ārstēšanās var ilgt no nedēļas līdz pāris mēnešiem, tas atkarīgs no slimības formas un organisma aizsargspējām.

Diemžēl ir sastopami gadījumi, kad cilvēks izveseļojas, bet kļūst par invalīdu.

Iespējams, ka ārstēšanas laikā ir nepieciešamas kardiologa, neirologa un citu speciālistu konsultācijas, bet turpmāk – novērošanās pie minētajiem speciālistiem.

Neviens nevar paredzēt, kā slimnieka organisms reaģēs uz ārstēšanas gaitu. Jebkurā brīdī stāvoklis var pasliktināties, tādēļ difterijas slimnieka pilnvērtīga ārstēšana iespējama tikai slimnīcā. Komplikāciju gadījumā var būt vajadzīga neatliekama medicīniskā palīdzība, piemēram, plaušu mākslīgā ventilācija u.c.

Vai nav vienkāršāk būt disciplinētiem un pret difteriju potēties laikus?

Komplikācijas un sekas

- Jo ātrāk uzsākta difterijas ārstēšana, jo labākas ir prognozes. Diemžēl ir arī nāves gadījumi;
- Elpceļu nosprostošanās, kas noris ar smagu elpas trūkumu un pat nosmakšanu, kas mūsdienās ir reti sastopams, bet nav neiespējama;
- Sirds bojājums jeb miokardīts, kura gadījumā var rasties dzīvībai bīstami sirds ritma traucējumi;
- Toksisks nervu sistēmas bojājums - auksleju un rīkles muskuļu daļēja paralīze, orgāna funkcijas pavājināšanās, kas izpaužas kā rīšanas traucējumi;
- Roku un kāju jušanas traucējumi, nepilna paralīze;
- Nieru bojājums, kas var radīt nieru funkcionālus traucējumus;
- Acu darbības traucējumi;
- Difteriju izraisītie toksīni bojā šūnas un uzsūcas asinīs, tādējādi izplatoties pa visu organismu un bojājot daudzas orgānu sistēmas.

Svarīgi atcerēties

- Apskatiet savu, savu bērnu un citu ģimenes locekļu potēšanas pases. Kalendārā atzīmējiet, kad katram no jums ir jāsaņem nākamā pote pret difteriju;
- ja jūs vai jūsu tuvinieki ir vecuma grupā virs 25 gadiem un pēdējo 10 gadu laikā neesat saņēmuši pret-difterijas poti - dodieties pie sava ģimenes ārsta NEKAVĒJOTIES un vakcinējieties. Vakcīna ir BEZMAKSAS!;
- vakcināciju pret difteriju var veikt vienlaicīgi ar citām potēm, piemēram, ērcu encefalīta vai gripas vakcināciju;
- jebkuru veselības traucējumu gadījumā vērsieties pēc palīdzības pie sava ģimenes ārsta. Angīna vai difterijas sākums? - reizēm pat speciālistam to ir grūti izšķirt;
- ja esat saslimis ar difteriju, visām personām, kas kontaktējušas ar jums, ir jāveic bakterioloģiskā pārbaude un nedēļu jānovēro veselības stāvoklis.

Vai iespējams no difterijas izsargāties, kāda ir iespējamā profilakse?

- No saslimšanas ar difteriju pasargā tikai savlaicīga un regulāra vakcinācija pret difteriju, jo vakcīna satur difterijas antitoksīnu.
- Bērniem Latvijā vakcināciju pret difteriju veic divu, četru, sešu un 12 līdz 15 mēnešu vecumā, bet pēc tam - 7 un 14 gadu vecumā. Imunitāte nesaglabājas visu mūžu - ik pēc 5 - 10 gadiem ir nepieciešams veikt revakcināciju (atkarībā no inficēšanas riska, to iespējams noskaidrot pie sava ģimenes ārsta).
- Pēc difterijas pārslimošanas neveidojas pilnvērtīga imunitāte pret difteriju, tāpēc arī cilvēkiem, kuri ir slimojuši ar difteriju, regulāri ir jāveic revakcinācija.
- Cilvēkam, kurš pret difteriju nav potēts, jāsaņem potēšanās kurss - trīs potes. Pēc pirmās potes jāpaiet pusotram mēnesim, tad jāsaņem otrā pote. Trešā pote jāsaņem pēc sešiem mēnešiem.
- Atcerieties, ka neviena vakcinācija no saslimšanas nepasargā 100%. Gadās, ka saslimst arī potētie, taču šajā gadījumā slimība noris vieglā formā, ar angīnai līdzīgām pazīmēm - rīklesgala apsārtumu, kakla sāpēm. Šādi slimnieki izveseļojas pāris dienās, un viņiem nav komplikāciju.
- Vakcināciju BEZ MAKSAS var saņemt jebkurš pie sava ģimenes ārsta vai ārsta norādītā Vakcinācijas kabinetā.